

Nagy Olga
A gömböcfiú
Erdélyi cigány mesék

Tartalom

A gömböcfiú
Világ bölcse
Terenyevárosi mese

Taliga király
Galamb-leány
Az ördögkirály lánya
A lusta lány
János és Rózsa
Jegyzetek
A gyűjtő vallomása...

Utószó

Szeretném elmondani, hogyan került sor e kötet megjelenésére.

Kezdem talán azzal, hogy az elmúlt romániai diktatúra idején a magyarországiak gyakran csodálkoztak azon: "Milyen szépen beszélünk mi erdélyiek magyarul, hiszen mi valóban románok vagyunk!" Ezt felejtethetetlenül sokszor hallottuk azoktól, akikkel odaát találkoztunk. Vekerdi József, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetője, a kivételek közé tartozott. Tudta, hogy mi igenis magyarok vagyunk, sőt azok is akarunk maradni. Mindent megtett annak érdekében, hogy hozzásegítse az erdélyi magyarságot ahhoz, hogy - kitörve a provincializmus szorítójából - a különböző tudományágakban, humán műveltség tekintetében magasabb szintre juthasson. Rendszeresen küldetett könyveket a határon túli magyar intézmények, ismert tudósok részére.

Miért kellett ezt elmondanom? Mert ennek kapcsán ismerkedtem meg Vekerdi Józseffel, és ezzel függ össze az a tény, hogy a ciganológus Vekerdi kérésére cigány nyelvű meséket vettem hangszalagra. Ő ugyanis fenti tevékenysége következtében egy lépést sem tehetett Erdélyben a román államvédelmi szervek ellenőrzése nélkül, s főként nem mehetett el gyűjteni. Itt jövök én bele a képbe. Ismerve munkáimat, amelyek magyar nyelvű cigánymeséket tartalmaztak, arra kényszerült, hogy megkérjen: azokon a tájakon, ahol már eddig is gyűjtöttem, vegyek magnetofon-szalagra cigány nyelven is meséket. Tudta - ezt az egyes kötetek kapcsán jeleztem is -, hogy például Mérában, Szucságon egyfajta rezervátumban élő cigányok nem tudtak vagy alig tudtak magyarul, s így nagyon ritkán voltak hajlandók magyarul mesét mondani.

Kérésének engedve, visszatértem régi gyűjtéseim helyére, s eléjük tartva magnetofonomat, megkértem adatközlőimet: ezúttal cigányul meséljenek. Ennyi e kötethez való hozzájárulásom. A munka következő részét Vekerdi végezte: a szalagról való lejegyzést, fordítást, az egyes meséknek jegyzetekkel való kiegészítését. S mert volt olyan kétnyelvű mesemondóm, akitől magyarul is, cigányul is rögzítettem meséket, az az érdekes lehetőségünk is nyílt, hogy a kétféle, magyar, illetve cigány nyelvű változatot összehasonlítva, az ennek kapcsán észlelt különbségeket, árnyalati eltéréseket lajstromozzuk. Hiszen anyanyelvén a mesemondó bővebben, aprólékosabban, szinte novellisztikusan részletezte a mesei fejleményeket.

A fenti sorok remélhetőleg érzékeltették e kötet megjelenésében játszott - szerény - szerepemet, és kettőnk három évtizedes, baráti együttműködését. A kötet megjelenéséhez sok sikert kívánok!

Nagy Olga
Kolozsvár

<http://mektukor.oszk.hu/03000/03019/index.phtml#>